P6_TA(2008)0229

Повишаване на цените на хранителните продукти

Резолюция на Европейския парламент от 22 май 2008 г. относно повишаването на цените на хранителните продукти в ЕС и в развиващия се страни

Европейският парламент,

– като взе предвид, че тази година бележи 60-та годишнина от Всеобщата декларация за правата на човека, член 25, параграф 1 от която се отнася до правото на храна,

– като взе предвид заключенията от Световната среща на върха по въпросите на прехраната от 1996 г. и целта за намаляване наполовина на броя на гладуващите до 2015 г.,

– като взе предвид задълженията, предвидени в Международния пакт за икономически, социални и културни права на ООН и по-специално в член 11 от него относно правото на храна, по който държавите-членки на Европейския съюз са страни,

– като взе предвид специалната сесия на Съвета на ООН по правата на човека относно „Отрицателното въздействие върху осъществяването на правото на храна от задълбочаването на световната продоволствена криза, причинена наред с другото от повишаването на цените на хранителните продукти“, която предстои да се проведе на 22 май 2008 в Женева,

– като взе предвид Съвместната декларация на Съвета и представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета, Европейския парламент и Европейската комисия, озаглавена „Европейският консенсус относно хуманитарна помощ“[1],

– като взе предвид член 33 от Договора за ЕС,

– като взе предвид текущия преглед на състоянието на Общата селскостопанска политика (ОСП),

– като взе предвид неотдавнашните препоръки на Международната оценка на селскостопанските науки и технологии за развитие (IAASTD) относно световното производство на храни, инициирана и осъществена с подкрепата на Програмата на ООН за развитие, Организацията на Обединените нации по прехрана и земеделие (ФАО), Световната банка и други органи на международната общност,

– като взе предвид докладите на Междуправителствената експертна група по изменението на климата (МЕГИК),

– като взе предвид текущите преговори в рамките на Кръга за развитие от Доха,

---

[1] ОВ C 25, 30.1.2008 г., стр. 1.

– като взе предвид декларацията от Кигали от 22 ноември 2007 г. за благоприятстващи развитието споразумения за икономическо партньорство (СИП), приета от Съвместната парламентарна асамблея АКТБ - ЕС,

– като взе предвид своята резолюция от 25 октомври 2007 г. относно повишаването на цените на фуражите и храните[1],

– като взе предвид член 103, параграф 4 от своя правилник,

А. като има предвид, че след години на непроменливи или намаляващи цени на стоките, повишението на световните цени на пшеницата е достигнало 181 % за период от 36 месеца, считано до февруари 2008 г., цените на ориза са се повишили със 141 % от януари 2008 г. и общо световните цени на храните са се повишили с 83 %;

Б. като има предвид, че поради повишението на цените целите за намаляване на бедността бяха отложени със 7 години, и като има предвид, че съгласно изчисленията на Световната банка над 100 милиона души в развиващия се свят биха могли да бъдат тласнати към още по-дълбока бедност при спираловидно повишаване на цените на храните;

В. като има предвид, че 854 милиона души в света гладуват или страдат от недохранване (недостиг на храни), като всяка година допълнителни 4 милиона души стават част от тях; 170 милиона деца са недохранени и 5,6 милиона деца загиват годишно в резултат на недохранване;

Г. като има предвид, че настоящата продоволствена криза е също така последица от повишени спекулации със селскостопански и хранителни стоки;

Д. като има предвид, че съгласно ФАО разходите за храна представляват 60-80 % от разходите на потребителите в развиващите се страни и около 10-20 % в индустриализираните държави; като има предвид, че повишението на цените на храните се отразява най-тежко на домакинствата с ниски доходи;

Е. като има предвид, че през последните десетилетия Световната банка, Международният валутен фонд и Световната търговска организация наложиха либерализация на търговията в развиващите се страни, за да бъде наложен доминиращ модел на широкомащабно и ориентирано към износ селско стопанство за сметка на устойчивото местно производство на храни и местните пазари на храни;

Ж. като има предвид, че повишенията на цените изострят проблемите във връзка с достъпността, по-специално по отношение на лицата с ниски доходи или без доходи;

З. като има предвид, че търсенето на храни се повишава, по-специално в страните с възникваща пазарна икономика като Китай и Индия, успоредно с увеличаването на световното население; като има предвид, че на планета, която според ФАО може да изхранва 12 милиарда души, като цяло няма недостиг на храни; като припомня, че

[1] Приети текстове, P6_TA(2007)0480.

реколтата от пшеница и ориз през 2007 г. беше много добра; като има предвид, че вероятно само 1,01 милиарда тона от реколтата от 2007 г. ще бъдат използвани за храна за човека, докато голяма част ще бъде използвана за фуражи за животни (760 милиона тона) и около 100 милиона тона – за производство на биогорива; като има предвид, че последните оценки предполагат, че световното производство на зърнени култури през 2008 г. следва да се повиши с 2,6 % до рекордните 2,164 милиарда тона; като има предвид обаче, че тези оценки зависят от благоприятни климатични условия;

И. като има предвид, че много развиващи се страни не осъществяват своя потенциал за производство на храни; като има предвид, че инвестициите в селското стопанство, развитието на селските райони и обучението на земеделските стопани в развиващите се страни са недостатъчни и че международните финансови институции са изложили по-специално дребните земеделски стопани на несправедлива конкуренция, което е повишило тяхната бедност и уязвимост и е намалило капацитета им за производство на достатъчно храна;

Й. като има предвид, че една от сериозните пречки за повишаване на селскостопанската продукция в развиващите се страни е фактът, че често дребните земеделски стопани нямат достъп до заеми или микрокредити за инвестиции в подобрени семена, торове и системи за напояване, както и необходимите инструменти за защита на културите, за да защитят реколтата си от вредители и заболявания, което понякога се дължи на факта, че те не са собственици на земята, която обработват, и следователно не разполагат с никаква допълнителна гаранция за заеми;

К. като има предвид, че Световната програма по прехраната посочи, че до момента са получени твърди уверения само за 260 милиона щатски долара от необходимите 750 милиона щатски долари за покриване на потребностите през 2008 г.;

Л. като има предвид, че влиянието на нарастващите цени на стоките се превръща в дестабилизиращ фактор в световната икономика и вече предизвика размирици в няколко държави;

М. като има предвид, че повишаващите се цени на храните задълбочават необходимостта от интегриран политически отговор и всеобхватна стратегия за справяне с проблема с храните;

Право на храна

1. Подчертава фундаменталния характер на правото на храна и необходимостта от подобряване на достъпа на всички хора по всяко време до храна, достатъчна за активен, здравословен живот; подчертава, че държавите имат задължението за защитават, зачитат и осъществяват това основно право на човека; изтъква, че фактът, че 2 милиарда души продължават да живеят в крайна бедност и 850 милиона човешки същества гладуват всеки ден, сочи системно нарушаване на правото на храна във вида, в който е залегнало в международното право в областта на правата на човека; следователно призовава за подходящи мерки за прилагане на разпоредбите на Всеобщата декларация за правата на човека по отношение на правото на храна; настоятелно призовава Съвета да осигури съгласуваност на всички свързани с храните национални и международни политики със

задълженията съгласно правото на храна;

2. Следователно призовава Съвета да увеличи ангажимента си към Целите на хилядолетието за развитие, като отново потвърди ангажиментите за финансиране и приеме на юнското заседание на Европейския съвет План за действие на ЕС по отношение на Целите на хилядолетието за развитие; счита, че този План за действие на ЕС следва да определи специфични етапи и действия с конкретни срокове в ключови области като образование, здравеопазване, води, селско стопанство, растеж и инфраструктура, които ще допринесат за осигуряване на постигането на Целите на хилядолетието за развитие до 2015 г. с оглед на преодоляването на глада, наред с други цели, до 2015 г.;

3. Изразява загриженост относно последиците върху глада и бедността от спекулацията с хранителни стоки, включително хедж-фондове за стоки; приканва Комисията да анализира въздействието от спекулацията върху цените на храните и да предложи подходящи мерки въз основа на този анализ;

4. Изтъква, че тази продоволствена криза е тясно и взаимно свързана с финансовата криза, при която финансовите инжекции за повишаване на ликвидността, направени от централните банки, за да се предотврати изпадането в неплатежоспособност, може да са повишили спекулативните инвестиции в суровини; призовава МВФ и Форума за финансова стабилност да извършат оценка на този „страничен ефект“ и да го вземат предвид, когато предлагат глобални решения;

5. Припомня, че от тази криза най-много страдат най-малко облагодетелстваните слоеве от обществото, и следователно подчертава необходимостта от подходящи социални политики, за да се дадат повече права на бедното или онеправдано население и да се смекчат последиците от настоящата продоволствена криза;

Устойчиво производство на храни

6. Подчертава, че снабдяването с храна на всички хора по света следва да има предимство пред всяка друга цел; подчертава, че храната следва да бъде достъпна на разумни цени, както се предвижда в член 33 от Договора за ЕС;

7. Припомня необходимостта от осигуряване на вътрешна и световна регулация на селскостопанските пазари в интерес на потребителите, приходите на земеделските стопани, преработвателната промишленост и устойчива политика на ЕС по отношение на храните;

8. Припомня, че главната цел на ОСП е да се гарантира стабилизация на пазара, сигурност на снабдяването и разумни цени за потребителите, и подчертава необходимостта от ОСП в периода след 2013 г., за да се гарантира устойчива политика на ЕС за храните при едновременно осигуряване на устойчивостта, сигурността и качеството на селскостопанските продукти;

9. Подчертава, че разходите за суровини са относително незначителен компонент в общите разходи за производство на много хранителни продукти; призовава Комисията и държавите-членки да анализират различията между цените франко земеделското стопанство и цените, които се определят от големите търговци на

дребно;

10. Следователно призовава за оценка на въздействието на ролята на търговците на дребно в хранителната верига, тъй като цените на дребно на храните са се повишили непропорционално спрямо нивото на издръжка на живота; призовава търговците на дребно да предлагат справедлива цена на производителите, като същевременно предоставят на потребителите храни на разумни цени;

11. Изтъква, че понастоящем зърнените запаси на ЕС биха стигнали само за 30 дни, и поставя въпроса дали нашите продоволствени запаси са на необходимото ниво, особено предвид възможни кризи; призовава Комисията да разработи стратегии за създаване на продоволствени запаси за предотвратяване на бъдещи кризи;

12. Призовава за по-добро прогнозиране по отношение на селскостопанската продукция, за да се даде възможност за много по-ранно идентифициране на преобладаващите тенденции в световното снабдяване с храни;

13. Подчертава, че трябва да се вземе под внимание положението във връзка с доходите на селскостопанските производители в ЕС; изтъква, че с повишаване на цените на фуражите, енергията, торовете и други суровини, и с повишаването на разходите за спазване на стандартите, селскостопанските производители трябва да получат значително увеличаване на приходите си, за да продължат да бъдат в състояние да задоволяват търсенето на храни; изтъква, че доходите на селскостопанските производители са се увеличили само слабо и че селскостопанските производители в определени държави-членки всъщност са отбелязали спад в доходите си;

14. Изисква насърчаването на устойчиви селскостопански политики да бъде включено във всички инструменти в областта на политиките за разширяване и съседство;

15. Призовава операторите от трети държави да бъдат подлагани на същото ниво на контрол, както производителите от ЕС, но признава нуждата от подпомагане на развиващите се страни, за да могат да спазят фитосанитарните изисквания на ЕС;

16. Приветства решението на министрите на земеделието в ЕС да приемат предложението на Комисията за суспендиране на задълженията за оставяне на земи под угар за 2008 г. и отбелязва прогнозите на Комисията, че този ход ще освободи около 2,9 милиона хектара за зърнопроизводство и ще повиши реколтата през тази година с около 10 милиона тона;

17. Призовава Комисията да извърши оценка на въздействието върху продоволствената сигурност на настоящите политики на ЕС в областта на ОСП, целите, свързани с възобновяемата енергия, помощта за развитие и международните търговски споразумения, за да подобри световната продоволствена сигурност;

18. Подчертава, че е необходимо да се даде приоритет на храните пред горивата и че производството на биогорива следва да бъде свързано със сериозни критерии за устойчивост; отбелязва, че тези критерии трябва да бъдат спазени при постигането на предложените цели по отношение на биогоривата;

19. Приема, че субсидиите на ЕС за културите, предназначени за производство на

биогорива, вече не са оправдани, но подчертава с възможно най-голяма сила, че само 2-3 % от селскостопанската земя в ЕС се използва понастоящем за този вид производство, и че съобщенията в медиите, които обвиняват биогоривата за настоящата продоволствена криза, са преувеличени, що се отнася до ЕС; изразява съгласие обаче, че политиката в държави като например САЩ, за отделяне на повече земя за отглеждане на царевица с цел производство на биоетанол породи вторичен ефект върху цената и наличието на царевицата и други зърнени култури на световния пазар на храни;

20. Въпреки това призовава Комисията и държавите-членки да положат повече усилия за насърчаване на използването и производството на биоенергия от второ поколение, което включва по-скоро преработване на тор и отпадъчни селскостопански вещества, отколкото използване на първични селскостопански продукти;

21. Подчертава по-специално, че изключителен приоритет следва да се даде на събирането на общински отпадъци и селскостопански и горски остатъци и тяхното трансформиране в газ; изтъква, че това би позволило развитието на подходящи технологии и би дало време за изучаване на възможностите за съвместяване на производството на храни и енергия;

22. Отбелязва със сериозна загриженост, че цената на смесените фуражи се е повишила със 75 евро за тон и продължава да се покачва поради постоянната липса на зърно за фураж, и че това представлява допълнителни разходи в размер на 15 милиарда евро за животновъдството в ЕС;

23. Счита, че настоящата криза изисква незабавно и подробно обсъждане между институциите на ЕС и държавите-членки относно ролята, която може да играе съвременната биотехнология за осигуряване на устойчиво производство на хранителни продукти на разумни цени;

По-добри политики за развитие

24. Счита, че действителната борба срещу глада налага световна политика за устойчиво развитие, така че да се позволи на развиващите се страни да произвеждат и снабдяват населението си с достатъчно вода и храна;

25. Подкрепя развиващите се страни в усилия им да осигурят достъп до храна за местното им население; счита, че трябва да се укрепи допълнително жизнеспособното политическо пространство, което да позволи прилагането на национални правила и мерки за развитие на този сектор; счита, че Малави е положителен пример за развиваща се страна, в която производството на храна е нараснало двойно през последните три години и подчертава, че ЕС играе роля в подкрепата на това развитие; призовава Комисията да окаже съдействие, като информира за този опит, така че той да послужи за пример и на други развиващи се страни;

26. Приканва държавите-членки на ЕС и международната общност да отговорят на извънредния призив за помощ, отправен от Световната програма по прехраната, като на неотложен въпрос и да я подкрепят да посрещне новите предизвикателства в борбата срещу глада; счита въпреки това, че зависимостта от операции по

осигуряване на помощ с храни трябва да се намали и подчертава в тази връзка необходимостта от средносрочни и дългосрочни действия за предотвратяване на други вредни последици и за справяне с първопричините на тази криза;

27. Приканва към спешно и съществено повишаване на инвестициите в селското стопанство, аквакултурата, развитието на селските райони и агробизнеса в развиващите се страни, като тези инвестиции да бъдат насочени преди всичко към бедните селскостопански производители и малките земеделски стопанства, които се основават на системи за производство на агроекологични хранителни продукти; припомня, че 75 % от бедното население по света живее в селски райони, но че само 4 % от официалната помощ за развитие (ОПР) е насочена към селското стопанство; следователно призовава Комисията и държавите-членки да разгледат по по-ефективен начин въпроса за селското стопанство в политиките си за развитие, да насърчават адаптацията на програмирането по Десетия Европейски фонд за развитие в тясно сътрудничество с развиващите се страни и да преразгледат стратегическите документи по страни с цел да се даде по-голям приоритет на селското стопанство; подчертава ролята на неправителствените организации и местните власти за намиране на новаторски решения в областта на селското стопанство в сътрудничество с населението на развиващите се страни и приканва Комисията и държавите-членки да подкрепят и насърчават плановете им;

28. Подчертава необходимостта да се предостави на дребните селскостопански производители в бедни страни, които са предимно жени, достъп до земя, финансови услуги и кредити, семена, даващи висок добив, системи за напояване и торове; изтъква, че инвестициите в селскостопанския сектор следва да са насочени в по-голяма степен към напояването, пътищата в селските райони, научноизследователската дейност и експертните знания на местно равнище, обучението и обмена на най-добрите практики с цел развиване на устойчиви, ефективни системи за растителни култури, чиста питейна вода и образование, както и засилване на местното производство и търговия; призовава поради това Комисията да обръща по-голямо внимание на тези области в действията си и да подкрепи организациите на производителите, микрокредитите и други финансови услуги и увеличаване на инвестициите в селското стопанство;

29. Приканва Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) да проучи възможностите за незабавно създаване на фонд за гарантиране в подкрепа на националните схеми за микрокредитиране и отпускане на заеми и схеми за хеджиране на риска, като дейността на този фонд съответства на нуждите на местните производители на хранителни продукти, по-специално в по-бедните развиващи се страни;

30. Подчертава необходимостта от сътрудничество по отношение на изменението на климата между ЕС и развиващите се страни, по-специално необходимостта от трансфер на технологии и изграждане на капацитет; подчертава, че темата за изменението на климата трябва да се включи във всички случаи на сътрудничество за развитие с участието на ЕС, подчертава, че някои обикновени предпазни мерки биха помогнали на селскостопанските производители да предпазват посевите от суша и други бедствия и призовава Комисията да разгледа тези мерки; призовава международната общност да увеличи усилия в борбата с опустиняването, влошаването на качеството на земите и със сушата, така че да се подобри продоволствената сигурност и достъпа до вода, по-специално в бедните страни;

31. Подчертава важността на подходящи инвестиции в областта на научните изследвания с цел да се постигне оптимизиране на добивите във всички региони на света;

32. Призовава по-специално да бъдат следени отблизо всички развития в областта на ГМО, както и общественият дебат по тази тема;

33. Счита, че държавите трябва да имат право на продоволствена независимост и сигурност, и че имат право да защитават своите пазари от внос на субсидирани продукти; счита, че субсидирането на селскостопански продукти за износ дестабилизира местните пазари в развиващите се страни;

Честна международна търговия

34. Счита, че отварянето на селскостопанските пазари следва да се извършва постепенно, в съответствие с напредъка в развитието на всяка отделна развиваща се страна, и да се основава на справедливи в социално отношение и щадящи околната среда търговски правила; отбелязва, че чувствителни продукти, които представляват основна необходимост за хората в развиващите се страни или са от особено значение за продоволствената сигурност и развитието на селските райони в развиващите се страни следва да бъдат изключени от пълното либерализиране, така че да се избегне нанасянето на непоправими щети на местните производители; подчертава, че ЕС трябва да насърчава преференциална и несиметрична система в търговските преговори с развиващите се страни с оглед да им се позволи да запазят някои инструменти за управлението на доставките и други инструменти за развитие в рамките на техните пазари; посочва, че най-слабо развитите страни имат неподлежащ на квоти и безмитен достъп до пазара в ЕС в рамките на споразумението „Всичко освен оръжия“;

35. Подчертава, че при текущите преговори за Споразумение за икономическо партньорство (СИП), приоритет за Комисията трябва да е да се отговори на нуждите по отношение на развитието, изразени от страните от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ); припомня, че за да посрещне това предизвикателство, СИП трябва да се придружават от обещаното ново финансиране за Помощта за търговията (2 милиарда евро на година до 2010 г.) и от насърчаване на регионалната интеграция;

36. Подчертава необходимостта от успешни, балансирани и справедливи резултати от преговорите от Кръга за развитие от Доха; подчертава, че резултатите от преговорите от Кръга Доха следва да дават положителни стимули за развиващите се страни да инвестират в селското си стопанство и производството на храни; приканва Комисията да подкрепи предложения за включване на действия относно цените на основните храни в текущия кръг от преговори в рамките на СТО;

37. Отново призовава Комисията и Съвета да насърчават справедлива търговия и други етични схеми, които допринасят за повишаване на социалните и екологичните стандарти, като се подкрепят дребни и изолирани производители в развиващите се страни, намалява се неустойчивостта и се гарантират по-справедливи цени и доходи, и насърчава публичните власти в ЕС да интегрират честната търговия и критериите за устойчивост в своите търгове за обществени поръчки и политиките за покупки;

Насърчаване на демокрацията

38. Подчертава, че настоящата продоволствена криза показва необходимостта от насърчаване на политическа стабилност, регионалната интеграция, демокрацията и правата на човека не само в рамките на ЕС, но и навсякъде по света; поради това призовава всички заинтересовани страни да насърчават човешките и демократичните ценности и правовата държава при обсъждане на настоящата продоволствена криза и справянето с проблемите, свързани с продоволствената сигурност в дългосрочен план;

o

o o

39. Възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета, Комисията, правителствата и парламентите на държавите-членки, Световната банка, Г-8, Генералния секретар на ООН и Общото събрание на ООН, съпредседателите на Съвместната парламентарна асамблея на страните от АКТБ и ЕС, както и на Панафриканския парламент.